

EXPUNERE DE MOTIVE

I. Titlul proiectului de act normativ

Lege privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal

II. Motivul emiterii actului normativ

Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2008/99/CE privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal.

1. Descrierea situației actuale

La ora actuală România are prevăzute în legislația de mediu sancțiuni, inclusiv de natură penală pentru nerespectarea prevederilor legislației. Legiuitorul comunitar a simțit nevoia întăririi sistemelor sancționatorii din statele membre prin Directiva 2008/99/CE, pe care statele membre au obligația de a o transpune în legislațiile naționale până la data de 26 decembrie 2010.

2. Schimbări preconizate

România are obligația de a transpune Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2008/99/CE privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal (denumită în continuare Directiva 2008/99/CE) și de a comunica măsurile naționale de executare aferente, până la data de 26 decembrie 2010.

Există deja la nivel comunitar o serie de acte cuprinzând norme de protecție a mediului, acte pentru a căror respectare la nivelul tuturor statelor membre este necesară instituirea unor standarde minime la nivel european în ceea ce privește sancționarea actelor ilicite în domeniu, care au fost transpuse deja în legislația națională.

Experiența a demonstrat însă că actualele sisteme de sancționare nu au fost suficiente pentru a garanta respectarea în totalitate a legislației privind protecția mediului. O astfel de respectare trebuie să fie consolidată prin prevederea de sancțiuni de natură penală, care reprezintă un instrument puternic, de natură diferită, față de sancțiunile administrative sau cu un mecanism de compensare întemeiat pe dreptul civil.

Pentru a răspunde acestor necesități, Directiva 2008/99/CE obligă statele membre să prevadă în legislația lor națională sancțiuni de natură penală pentru încălcări grave ale dispozițiilor din dreptul comunitar privind protecția mediului.

De asemenea, o viziune unitară la nivelul Uniunii Europene în ceea ce privește incriminarea încălcării normelor de protecție a mediului este necesară în considerarea faptului că actele grave de poluare au adesea dimensiuni transfrontaliere, atât în ceea ce privește modalitatea de săvârșire, cât și în ceea ce privește întinderea efectelor, astfel încât nu se poate realiza o combatere eficientă a lor fără un cadru legal unitar.

Directiva 2008/99/CE stabilește faptele care constituie infracțiuni de mediu, urmând ca fiecare stat membru să stabilească modalitatea concretă de sancționare a acestora.

O serie de dispoziții ale acestei directive se regăsesc deja în legislația națională, însă o mare parte dintre acestea nu sunt integral transpuse, astfel încât este necesară transpunerea lor și adaptarea legislației interne la cerințele comunitare.

Prezentul proiect de lege completează legislația internă privind protecția mediului, asigurând alinierea la standardele europene în materie și îndeplinirea obligațiilor României ca stat membru al Uniunii Europene. În acest sens, s-a prevăzut în cuprinsul art. 15 al proiectului de lege că faptele enumerate intră sub incidența sa „dacă nu constituie, conform legislației în vigoare, infracțiuni mai grave”.

De asemenea, mai trebuie menționat că incriminările cuprinse în prezentul proiect se raportează la nerespectarea anumitor dispoziții legale care reglementează aspecte importante specifice ale gestionării substanțelor poluante sau ale protecției mediului în general, dispoziții care constituie fie transpunerea unor acte normative comunitare, fie chiar regulamente în materie ale Uniunii Europene. După cum se știe, aceste regulamente, de la data aderării României la Uniunea Europeană, fac parte din dreptul intern și sunt direct aplicabile, astfel încât respectarea lor este obligatorie pentru fiecare cetățean al țării.

Așadar, în sensul prezentului proiect de lege, noțiunea „încălcarea dispozițiilor legale în domeniu” se referă numai la nerespectarea dispozițiilor legale enumerate în anexele proiectului de lege.

În concret, incriminările din prezentul proiect de lege au rolul de a completa cadrul legal existent în materie. Acesta este, spre exemplu, cazul operațiunilor cu deșeuri și anume sancționarea desfășurării operațiunilor cu deșeuri, care intră sub incidența art. 3 al proiectului de lege. În prezent, efectuarea acestor operațiuni fără respectarea dispozițiilor legale este incriminată doar în ceea ce privește deșeurile periculoase, însă Directiva 2008/99/CE obligă statele membre la sancționarea nerespectării anumitor reguli la desfășurarea acestor operațiuni (regulile cuprinse în actele enumerate în anexa la proiectul de lege) și atunci când este vorba de deșeuri care nu se încadrează în categoria celor periculoase, acesta fiind motivul pentru care proiectul de lege vine cu o nouă incriminare în ceea ce privește regimul de colectare, transport, valorificare sau eliminare al deșeurilor, altele decât cele periculoase.

Incriminarea de la art. 4, privind desfășurarea de operațiuni de export cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu are în vedere respectarea obligației impuse statelor membre, prin intermediul directivei amintite, de a sancționa operațiunile de transfer ilegal de deșeuri, așa cum sunt acestea definite în Regulamentul (CE) nr. 1013/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2006 privind transferurile de deșeuri. În prezent legislația internă a României sancționează importul, tranzitul, introducerea sau scoaterea de pe teritoriul țării de deșeuri, cu nerespectarea dispozițiilor legale, nesancționând însă ca atare și exportul de deșeuri.

În ceea ce privește protecția habitatelor naturale și a exemplarelor de faună și floră protejate, prevederi cu incidență în domeniu de asemenea se regăsesc în vigoare (OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice sancționează ca infracțiune capturarea, uciderea sau vătămarea

anumitor specii protejate), astfel încât a fost necesară preluarea doar a anumitor dispoziții referitoare la comerțul cu specii protejate la nivel european și chiar internațional, la care art. 6 face trimitere.

În privința infracțiunilor la regimul materialelor nucleare sau substanțe radioactive periculoase, proiectul vine să completeze prevederile existente în cadrul Codului penal sau al unor legi speciale în materie, cum ar fi Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, cu anumite modalități de săvârșire a infracțiunilor necuprinse în legislația actuală și pe care directiva le cuprinde ca atare.

Infracțiunile cuprinse în prezentul proiect de lege se alătură celor deja existente în diferite reglementări speciale, dintre care enumerăm cu titlu de exemplu Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, OUG nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor, OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului, OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, Legea nr. 107/1996 - Legea apelor, precum și în Codul penal.

3. Alte informații

Nu este cazul

III. Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ

1. Impactul macroeconomic

Prezentul proiect de act normativ nu se referă la acest subiect.

1¹ 1. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat".

Prezentul proiect de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Impactul asupra mediului de afaceri

Prezentul proiect de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Impactul social

Impactul social va fi unul pozitiv prin asigurarea unei conștientizări mai puternice a societății cu privire la protecția mediului și la valorile sociale extrem de importante pe care această lege le apără: mediul și sănătatea umană.

4. Impactul asupra mediului

Impactul va fi unul pozitiv deoarece se asigură o protecție suplimentară a acestuia.

5. Alte informații

Nu este cazul

IV. Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

Nu are impact asupra bugetului general consolidat, nici pe termen scurt, nici pe termen lung.

V. Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ (acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ):

a) acte normative care se modifică sau se abrogă ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ.

Orice alte dispoziții contrare prezentei legi se abrogă. Prezentul proiect de act normativ nu aduce nicio modificare sau completare vreunui act normativ în vigoare.

b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.

În vederea implementării eficiente a acestui proiect de act normativ, nu este necesar să fie elaborate alte acte normative.

2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare:

a) tipul, titlul, numărul și data actului comunitar ale cărui cerințe sunt transpuse de proiectul de act normativ;

Prezentul proiect de lege transpune Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 328, 6.12.2008.

b) obiectivele actului comunitar;

Obiectivul Directivei 2008/99/CE este asigurarea unei protecții mai eficiente a mediului, prin instituirea unor standarde minime la nivelul statelor membre ale UE, în ceea ce privește sancționarea unor acte ilicite în domeniu, prin mijloace de drept penal. Această directivă oferă posibilitatea sancționării și persoanelor juridice care săvârșesc infracțiuni.

c) tipul de transpunere a prevederilor comunitare în cauză, precizându-se dacă transpunerea este totală sau parțială; în situația transunerii parțiale, se vor preciza termenul și modalitatea de transpunere totală;

Prezentul proiect de lege transpune total Directiva 2008/99/CE. Prevederile din Directiva 2008/99/CE referitoare la instigare și complicitate și la răspunderea persoanelor juridice sunt transpuse de Codul Penal al României, Partea Generală.

d) termenele-limită pentru transpunerea actelor comunitare vizate - termenul-limită pentru adoptarea proiectului de act normativ și justificarea acestui termen.

România are obligația de a transpune Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2008/99/CE privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal (denumită în continuare Directiva 2008/99/CE) și de a comunica Comisiei Europene măsurile naționale de executare aferente, până la data de 26 decembrie 2010.

3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare

a) justificarea necesității adoptării măsurilor incluse în proiect în vederea aplicării actului comunitar;

Nu este cazul

b) tipul, titlul, numărul și data actului normativ comunitar pentru care se creează cadrul de aplicare directă.

Nu este cazul

4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (trimiteri la doctrina juridică).

Prezentul proiect de act normativ nu conține prevederi care ar putea încălca deciziile Curții Europene de Justiție sau alte documente emise de una din instituțiile Uniunii Europene.

5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente, făcându-se referire la un anume acord, o anume rezoluție sau recomandare internațională ori la alt document al unei organizații internaționale:

a) dacă proiectul de act normativ respectă în totalitate angajamentele, se va indica modul în care implementarea proiectului de act normativ va duce la îndeplinirea acestor angajamente;

Nu este cazul

b) dacă proiectul de act normativ respectă parțial angajamentele, se va explica motivul și se va preciza când și în ce fel se va ajunge la o respectare deplină a angajamentelor.

Nu este cazul

6. Alte informații.

Nu este cazul.

VI. Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, instituite de cercetare și alte organisme implicate

Proiectul de lege a fost elaborat ca urmare a discuțiilor din cadrul grupului de lucru constituit pentru transpunerea Directivei 2008/99/CE la care au participat reprezentanți ai Ministerului Mediului și Pădurilor, Ministerul Justiției, Departamentului pentru Afaceri Europene, Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare, Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri.

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

Grupul de lucru creat pentru transpunerea Directivei 2008/99/CE a cuprins și reprezentanți ai Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare (CNCAN) datorită unor fapte incriminate de directiva menționată care se află în sfera de competență a CNCAN în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările ulterioare. Astfel, potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 111/1996, *autoritatea națională competentă în domeniul nuclear, care exercită atribuțiile de reglementare, autorizare și control prevăzute în prezenta lege, este Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare.*

Faptele care vizează domeniul nuclear sancționate de directivă se referă la: *deversarea, emiterea sau introducerea, cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, a unei de radiații ionizante în aer, apă sau sol (art. 3 lit. a), precum și la producția, procesarea, manipularea, depozitarea intermediară, importul, exportul sau depozitarea finală, cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, de materiale nucleare sau de substanțe radioactive periculoase.*

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale

Prezentul proiect de act normativ nu privește activitățile autorităților administrației publice locale.

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului privind constituirea consiliilor interministeriale permanente

Prezentul proiect de act normativ nu se referă la domeniile de activitate aflate în coordonarea consiliilor interministeriale permanente.

5. Informații privind avizarea de către Consiliul Legislativ, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Consiliul Economic și Social, Consiliul Concurenței, Curtea de Conturi

Proiectul de act normativ a fost avizat favorabil de către Consiliul Legislativ prin avizul nr. 1195/06.10.2010.

VII. Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Prezentul proiect de act normativ a fost afișat pe pagina de internet a Ministerului Mediului și a Secretariatului General al Guvernului, pentru asigurarea consultării publice, conform Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Informarea societății s-a realizat prin publicarea pe Internet a proiectului de act normativ și a expunerii de motive.

VIII. Măsuri de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

Proiectul de act normativ va fi pus în aplicare fără să fie nevoie de înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor deja existente.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege anexat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

PRIM-MINISTRU

